

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “ชีวิต — ความเป็นอยู่”

คำว่า **ชีวิต** เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง (อ่านตามภาษาบาลีว่า ชี - วิ - ตะ, อ่านตามภาษาไทยว่า ชี-วิต) แปลตามศัพท์ได้ว่า **ความเป็นอยู่** เมื่อกล่าวโดยประมวลแล้วไม่พ้นไปจากเกิดขึ้นเป็นไปของสภาพธรรมที่มีจริงในขณะนี้ แต่ละขณะ ๆ ที่จิตเกิดขึ้นเป็นไป เรียกว่า ชีวิต, คำว่า **ชีวิต** มีความหมายหลายอย่าง ดังข้อความจากขุททกนิกาย มหานิทเทส ว่า “คำว่า **ชีวิต** ได้แก่ อายุ ความดำรงอยู่ ความดำเนินไป ความให้อัตภาพดำเนินไป ความเป็นไป ความหมุนไป ความบำรุงเลี้ยงรักษา ความเป็นอยู่ **ชีวิตินทรีย์ (ชีวิตินทรีย์ มี ๒ อย่าง คือ ชีวิตินทรีย์รูป รูปที่ทรงชีวิต เกิดจากกรรม มีลักษณะรักษา รูปที่เกิดขึ้นพร้อมกันให้มีชีวิตดำรงอยู่ได้ ทำให้รูปของสัตว์ที่มีชีวิตแตกต่างจากรูปของสิ่งที่ไม่มีชีวิตหรือสัตว์ที่ตายแล้ว และ ชีวิตินทรีย์เจตสิก เป็นเจตสิกธรรมที่เกิดขึ้นอนุบาลรักษารธรรมที่เกิดร่วมกัน ให้ดำรงอยู่ชั่วขณะก่อนที่จะดับไป).**

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงว่าสังขารทั้งหลาย (สภาพธรรมที่เกิดขึ้นเพราะปัจจัยปรุงแต่ง อันได้แก่ **จิต (สภาพธรรมที่เป็นใหญ่เป็นประธานในการรู้แจ้งอารมณ์) เจตสิก (สภาพธรรมที่เกิดร่วมกับจิต) และรูป**) ไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่น่าชื่นใจ, สังขารแม้อย่างหนึ่งที่เที่ยงนั้น ไม่มีเลย ชีวิตของแต่ละบุคคลก็ไม่พ้นจากสังขาร ทุกขณะของชีวิตเป็นสังขาร เนื่องจากว่ามีจิต เจตสิก รูป เกิดขึ้นเป็นไปอยู่ตลอดเวลา ชีวิตจึงเป็นความเกิดขึ้นเป็นไปของสภาพธรรมที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม ซึ่งไม่มีใครจะสามารถยับยั้งได้เลย

เวลาที่ได้อ่านพระสูตรต่าง ๆ ในพระไตรปิฎก ที่แสดงถึงบุคคลในยุคต่าง ๆ ในสมัยของพระพุทธรูป พระองค์ก่อน ๆ นั้น จะเห็นได้ว่าบุคคลเหล่านั้นได้กระทำกาละ (ตาย) ไปหมดแล้ว แล้วบุคคลเหล่านั้นอยู่ที่ไหน? เมื่อได้ศึกษาพระธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ก็จะสามารถพิจารณาได้ว่า トラบใดที่ยังไม่ได้ดับกิเลสทั้งปวงจนหมดสิ้น แน่แน่นอนต้องเกิด มีจิต เจตสิก และรูป เกิดขึ้นเป็นไปในภพต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นเรา หรือ เป็นใครคนใดคนหนึ่งในขณะนี้ก็ได้ ทำให้เห็นว่าสังสารวัฏฏ์นี้ยาวนานเหลือเกิน หากที่สุดเบื้องต้นและเบื้องปลายไม่ได้ แต่ถ้าเป็นบุคคลผู้ที่สามารถดับกิเลสทั้งปวงได้อย่างหมดสิ้น ถึงความเป็นพระอรหันต์แล้ว ย่อมไม่มีการเกิดอีก

ถ้าจะถามว่า เกิดมาแล้วจะทำอะไรกับชีวิตที่น้อย ๆ นี้? แต่ละบุคคลก็อาจจะตอบกันไปคนละอย่างตามการสะสม แต่สำหรับบุคคลผู้ที่ได้ย่นคำว่า พระพุทธศาสนา และได้สะสมความเห็นถูกที่เห็นประโยชน์สูงสุดในชีวิต ย่อมจะมีความเข้าใจว่า ทุกคนเกิดแล้วต้องตาย ไม่มีใครล่วงพ้นความตายไปได้เลย แม้แต่คนเดียว สิ่งที่คิดว่าได้มาแล้วทั้งหมด ที่แสวงหาอยู่ทุก ๆ วัน แม้แต่เมื่อวานนี้ ขณะนี้อยู่ที่ไหน ความสุขเมื่อวานนี้ อยู่ที่ไหน สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสนุกสนานเพลิดเพลิน อาหาร หรือ ลาภ ยศ สักการะ สรรเสริญ เป็นต้น เหล่านี้ไม่สามารถจะติดตามไปถึงโลกหน้าได้เลย ประโยชน์สูงสุดที่เกิดมาในแต่ละภพแต่ละชาติ แท้จริงก็คือ การศึกษาพระธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งจะทำให้ผู้ที่ได้ฟัง ได้ศึกษา มีความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นที่พึ่งในชีวิตได้จริง เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้สะสมกุศล คือความดี นำมาซึ่งประโยชน์ในโลกนี้ ประโยชน์ในโลกหน้า และประโยชน์สูงสุด คือสามารถทำให้หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง หมดจดจากกิเลสได้ในที่สุด มีแต่จะนำมาซึ่งประโยชน์โดยส่วนเดียวเท่านั้นจริง ๆ **ซึ่งต้องเริ่มที่การฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมตั้งแต่นี้.**

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com , โทร . ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖]